

## ERIMIELISYYDET EUROOPAN TYÖVÄENLIIKKEESSÄ <sup>106</sup>

### I

Tärkeimmät taktilliset erimielisyydet Euroopan ja Amerikan nykyisessä työväenliikkeessä ilmenevät taisteluna kahta suurta aatesuuntaa vastaan; nämä suunnat poikkeavat marxilaisuudesta, joka on todellisuudessa tullut tässä liikkeessä vallitsevaksi teoriaksi. Nämä kaksi suuntaa ovat revisionismi (opportunisti, reformismi) ja anarkismi (anarkosyndikalismi, anarkososialismi). Näitä molempia poikkeamia työväenliikkeessä vallitsevana olevasta marxilaisesta teoriasta ja marxilaisesta taktiikasta on ilmennyt eri muodoin ja eri vivahtein kaikissa sivistysmaissa joukko- luontoisen työväenliikkeen yli puolivuosisataisen historian aikana.

Yksistään jo tämä tosiasia osoittaa, ettei näitä poikkeamia voida selittää sattumista, eri henkilöiden tai ryhmien virheistä eikä edes kansallisten erikoisuuksien tai perinnäistapojen vaikutuksesta y.m.s. johtuviksi. Täytyy olla syvällisiä syitä, jotka piilevät kaikkien kapitalististen maiden taloudellisessa järjestelmässä ja kehityksen luonteessa ja jotka synnyttävät näitä poikkeamia alinomaan. Viime vuonna ilmestynyt hollantilaisen marxilaisen Anton Pannekoekin pienehkö kirjanen „Taktilliset erimielisyydet työväenliikkeessä” (Anton Pannekoek. „Die taktischen Differenzen in der Arbeiterbewegung”. Hamburg, Erdmann, Dubber, 1909) on mielenkiintoinen yritys tutkia tieteellisesti näitä syitä. Myöhemmässä esityksessämme teemme lukijalle selkoa Pannekoekin johtopäätöksistä, joita ei voida olla tunnustamatta aivan oikeiksi.

Eräänä niistä syvimmistä syistä, jotka aika ajoittain synnyttävät erimielisyyksiä taktiikan suhteen, on itse

työväenliikkeen kasvu. Ellei tätä liikettä mitata jonkin mielikuvituksellisen ihanteen mittapuulla, vaan pidetään tavallisten ihmisten käytännöllisenä liikkeenä, niin käy selväksi, että yhä uusien „rekryyttien” ottaminen, työätekevien joukkojen uusien kerrostien mukaanvetäminen tuo kiertämättä tullessaan hoipertelua teorian ja taktiikan alalla, vanhojen virheiden toistamista, väliaikaista palaamista vanhentuneisiin katsomuksiin ja vanhentuneisiin menetelmiin j.n.e. Kunkin maan työväenliike kuluttaa rekryyttien „kouluttamiseen” aika ajoittain suurempia tai pienempiä energia-, huomio- ja aikavaroja.

Edelleen. Kapitalismin kehityksen nopeus ei ole kaikissa maissa ja kansantalouden kaikilla aloilla samanlainen. Työväenluokka ja sen ideologit omaksuvat marxilaisuuden helpoimmin, nopeimmin, täydellisimmin ja varmimmin sellaisissa oloissa, jolloin suurteollisuus on kehittynyt. Takapajuiset tai kehityksessään jälkeensä jäävät taloudelliset suhteet johtavat alituisesti siihen, että ilmestyy sellaisia työväenliikkeen kannattajia, jotka omaksuvat vain joitakin puolia marxilaisuudesta, vain erinäisiä osia uudesta maailmankatsomuksesta tai erinäisiä tunnuksia ja vaatimuksia eivätkä kykene hylkäämään päättäväisesti kaikkia porvarillisen maailmankatsomuksen perinteitä yleensä ja muun muassa porvarillis-demokraattisen maailmankatsomuksen perinteitä.

Vakituisena erimielisyyksien lähteenä on myös yhteiskunnan kehityksen dialektinen luonne, kehityksen, joka käy ristiriitojen läpi ja tapahtuu ristiriitojen avulla. Kapitalismi on edistysellinen, sillä se hävittää vanhat tuotantotavat ja kehittää tuotantovoimia, mutta samalla se — tietyllä kehitysasteella — pidättää tuotantovoimien kasvua. Se kehittää ja järjestää työläisiä, tekee heidät kurinalaisiksi, — ja se ahdistaa, sortaa, rappeuttaa, saattaa kurjuuteen j.n.e. Kapitalismi itse luo itselleen haudankaivajan, se itse luo uuden järjestelmän aineksia, mutta samalla nämä erilliset ainekset eivät ilman „hyppäystä” voi muuttaa mitään yleisessä asiaintilassa, ne eivät kajoa pääoman herruuteen. Marxilaisuus dialektisen materialismin teoriana kykenee ymmärtämään nämä elävän elämän, kapitalismin ja työväenliikkeen elävän historian ristiriidat. Mutta onhan itsestään selvää, että joukot ottavat oppia elämästä eivätkä kirjasta, ja sen vuoksi eri henkilöt tai ryhmät alinomia

paisuttavat milloin kapitalistisen kehityksen yhtä, milloin toista piirrettä, milloin yhtä, milloin toista tämän kehityksen antamaa „opetusta”, kohottavat ne yksipuoliseksi teoriaksi, yksipuoliseksi taktilliseksi järjestelmäksi.

Porvarilliset ideologit, liberaalit ja demokraatit, eivät ymmärrä marxilaisuutta, eivät ymmärrä nykyaikaista työväenliikettä, vaan poukkoilevat alituisesti toisesta auttamattomasta äärimmäisyydestä toiseen. Toisinaan he selittävät koko asian siten, että pahat ihmiset „usuttavat” luokkaa luokkaa vastaan, toisinaan taas lohduttelevat itseään sillä, että työväenpuolue on „rauhallinen reformipuolue”. Tämän porvarillisen maailmankatsomuksen ja sen vaikutuksen suoranaisena tuotteena on pidettävä sekä anarkosyndikalismia että reformismia, jotka takertuvat työväenliikkeen *yhteen* puoleen, tekevät yksipuolisuudesta teorian, julistavat yhteen sopimattomiksi tämän liikkeen sellaiset tendenssit tai sellaiset piirteet, jotka muodostavat työväenluokan toiminnan jonkin kauden, joidenkin olojen spesifiikkisen erikoisuuden. Todellinen elämä, todellinen historia kuitenkin *sisältää* nämä erilaiset tendenssit, samoin kuin elämä ja kehitys luonnossa sisältää sekä hitaan evoluution että nopeat hyppäykset, asteittaisuuden keskeytykset.

Revisionistit pitävät kaikkia päätelmiä „hyppäyksistä” ja työväenliikkeen periaatteellisesta vastakohtaisuudesta koko vanhaan yhteiskuntaan nähden fraaseina. He luulevat reformeja sosialismin osittaiseksi toteuttamiseksi. Anarkosyndikalisti hylkää „vähäpätöisen työn”, varsinkin parlamentin puhujakorokkeen käyttämisen. Todellisuudessa tämä viimeksi mainittu taktiikka merkitsee „suurten päivien” odottelemista silloin, kun ei osata koota voimia, jotka saisivat aikaan suuria tapahtumia. Molemmat jarruttavat tärkeintä, ajankohtaisinta asiaa: työläisten liittämistä suuriksi, voimakkaiksi, hyvin toimiviksi järjestöiksi, jotka pystyvät toimimaan hyvin *kaikissa* olosuhteissa, ovat luokkataisteluhengen läpitunkemia, tajuavat selvästi tarkoituseränsä ja joita kasvatetaan todella marxilaisen maailmankatsomuksen hengessä.

Tässä poikkeamme hiukan syrjään ja mahdollisten väärinkäsitysten välttämiseksi huomautamme sulkeissa, että Pannekoek havainnollistaa analyysiaan *yksinomaan* Länsi-Euroopan, varsinkin Saksan ja Ranskan historiasta

otetuilla esimerkeillä *eikä ollenkaan* tarkoita Venäjää. Jos joskus tuntuu siltä, että hän viittaa Venäjään, niin tämä johtuu vain siitä, että ne perustendenssit, jotka aiheuttavat tiettyä poikkeamista marxilaisesta taktiikasta, ilmenevät meilläkin siitä huolimatta, että kulttuurin ja elämäntapojen puolesta sekä historiallis-taloudellisessa suhteessa Venäjä eroaa tavattoman suuresti Länneestä.

Erittäin tärkeänä syynä, joka aiheuttaa erimielisyyksiä työväenliikkeen osanottajien keskuudessa, on vihdoin se, että yleensä hallitsevien luokkien ja varsinkin porvariston taktiikassa tapahtuu muutoksia. Jos porvariston taktiikka olisi aina samanlaista tai vaikkapa aina samanluontoista, niin työväenluokka oppisi nopeasti vastaamaan siihen yhtä samanlaisella tai samanluontoisella taktiikalla. Todellisuudessa porvaristo luo kaikissa maissa välttämättä kaksi hallintojärjestelmää, kaksi etujensa puolesta taistelemisen ja herruusasemansa puolustamisen menetelmää, ja tällöin nämä kaksi menetelmää joko vaihtelevat keskenään tai kietoutuvat yhteen erilaisin yhdistelmin. Ensinnäkin väkivaltamenetelmä, kieltäytyminen kaikista myönnytyksistä työväenliikkeelle, kaikkien vanhojen ja aikansa eläneiden laitosten tukeminen, uudistusten kertakaikkinen kieltäminen. Tällainen on olemukseltaan vanhoillinen politiikka, joka Länsi-Euroopassa yhä enemmän lakkaa olemasta maanomistajaluokkien politiikkaa ja muuttuu yhä enemmän erääksi yleisporvarillisen politiikan muunnokseksi. Toinen menetelmä on „liberalismin” menetelmä, askeleet poliittisten oikeuksien kehittämisen suuntaan, uudistusten, myönnytysten y.m.s. suuntaan.

Porvaristo ei vaihda yhtä menetelmää toiseen erinäisten henkilöiden ilkeämielisten tavoitteiden eikä sattumankaan vuoksi, vaan oman asemansa syvällisen ristiriitaisuuden vuoksi. Normaali kapitalistinen yhteiskunta ei voi kehittyä menestyksellisesti ilman vakiintunutta edustusjärjestelmää, myöntämättä tiettyjä poliittisia oikeuksia väestölle, joka ei voi olla esittämättä verrattain suuria vaatimuksia „kulttuurillisessa” suhteessa. Tämän tiettyä kulttuuriminimiä koskevan vaativaisuuden aiheuttavat itse kapitalistisen tuotantotavan ehdot, sen korkeatasoinen tekniikka, mutkallisuus, joustavuus, liikuntakyky, yleismaailmallisen kilpailun nopea kehitys j.n.e. Horjunnat porvariston taktiikassa, siirtymiset väkivaltajärjestelmästä näennäisten myönnytysten järjestel-

mään ovat sen vuoksi olleet ominaisia kaikkien Euroopan maiden historialle viimeksi kuluneen puolen vuosisadan aikana, ja tällöin on eri maissa asetettu tiettyinä kausina jommankumman menetelmän käyttö etutilalle. Esimerkiksi Englanti oli XIX vuosisadan 60- ja 70-luvulla klassillinen „liberaalisen” porvarillisen politiikan maa, Saksa oli 70- ja 80-luvulla väkivaltamenetelmän kannalla j.n.e.

Kun tämä menetelmä oli Saksassa vallitsevana, niin porvarillisen hallinnon tämän järjestelmän yksipuolisena vastakaikuna oli anarkosyndikalismien eli, kuten siihen aikaan sanottiin, anarkismin kasvu työväenliikkeessä („nuoret” 90-luvun alussa<sup>107</sup>, Johann Most 80-luvun alussa<sup>108</sup>). Kun vuonna 1890 tapahtui käänne „myönnytyksiin”, niin tuo käänne osoittautui, kuten aina muulloinkin, vielä vaarallisemmaksi työväenliikkeelle aiheuttaen yhtä yksipuolista porvarillisen „reformaattoruuden” vastakaikua: opportunistia työväenliikkeessä. „Porvariston liberaalisen politiikan positiivisena, reaalisenä tarkoituksena”, sanoo Pannekoek, „on työläisten johtaminen harhaan, hajaannuksen aikaansaaminen heidän keskuudessaan, heidän poliittikkansa muuttaminen voimattoman, aina voimattoman ja ohimenevän, luulotellun reformaattoruuden voimattomaksi lisäkeeksi”.

Porvaristo saavuttaa monesti tarkoituksensa joksikin aikaa harjoittamalla „liberaalista” politiikkaa, joka on Pannekoekin sattuvan huomautuksen mukaan „ovelampaa” politiikkaa. Osa työläisistä, osa heidän edustajistaan antaa joskus pettää itseään näennäisillä myönnytyksillä. Revisionistit julistavat luokkataisteluoopin „vanhentuneeksi” tahi alkavat harjoittaa sellaista politiikkaa, joka tosiasiaassa vie luokkataistelusta luopumiseen. Porvarillisen taktiikan mutkittelut aiheuttavat revisionismin voimistumisen työväenliikkeessä ja useissa tapauksissa vievät työväenliikkeen sisäiset erimielisyydet suoranaiseen kahtiajakoon saakka.

Kaikki mainitunlaiset syyt synnyttävät työväenliikkeen sisällä, proletaarisissa piireissä erimielisyyksiä taktiikan suhteen. Mutta proletariaatin ja sen kanssa kosketuksissa olevien pikkuporvariston kerrosten, muun muassa talonpoikaistonkaan, välillä ei ole eikä voi ollakaan kiinanmuuria. On ymmärrettävää, että erinäisten henkilöiden, ryhmien ja kerrosten siirtymiset pikkuporvaristosta proletariaattiin

eivät voi olla puolestaan aiheuttamatta horjumisia tämän viimeksi mainitun taktiikassa.

Eri maiden työväenliikkeen kokemus auttaa selvittämään konkreettisten käytännönkysymysten avulla marxilaisen taktiikan olemuksen, auttaa nuorempia maita näkemään selvemmin marxilaisuudesta poikkeamisten todellisen luokkamerkityksen ja taistelemaan menestyksellisemmin näitä poikkeamia vastaan.

„Zvezda“ № 1,  
joulukuun 16 pnä 1910  
Allekirjoitus: V. I l l i n

Julkaistaan „Zvezda“ lehdessä  
tekstin mukaan

---